

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE AND TECHNOLOGY: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

**PROCEEDINGS OF IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JANUARY 18-20, 2023**

**OSAKA
2023**

**АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ В СФЕРІ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Задніпряна-Корінна М. Ю.,

доцент, к.ю.н.,
кафедри економіки і права
Національний університет харчових технологій

Анотація: В даній статті аналізується питання захисту прав у сфері інтелектуальної власності. Вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності за участю спеціалістів дає змогу використовувати всі перспективні варіанти дій, щоб вийти із ситуації з найменшими втратами та з можливою вигодою. Дане питання є актуальним і потребує детального розгляду.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, вирішення спорів, медіація, суд.

На сьогоднішній день, у сфері бізнесу важливе значення відіграють так звані нематеріальні активи, а це - об'єкти інтелектуальної власності. Порушення прав інтелектуальної власності у багатьох державах є дуже тривожним сигналом протиріч, що назрівають між економічними реаліями і правовими інститутами, які різні держави намагаються використовувати для юридичного впливу на суспільні відносини, пов'язані з набуттям, здійсненням та захистом прав інтелектуальної власності. Багатовікова практика високорозвинених країн переконливо доводить, що досягнення високих темпів економічного зростання стає можливим тільки при наявності ефективної судової системи, яка активно допомагає прогресу виробничих відносин. При непрацездатній, неефективній і неадекватній об'єктивним потребам ринкової економіки судовій системі всі спроби державної влади домогтися відчутного економічного прогресу безрезультатні. Проте не завжди доцільно вирішувати конфлікти за допомогою звернення до суду. По-перше, захист прав у судовому

порядку повинен бути не єдиним способом врегулювання конфліктів, які виникають між суб'єктами цивільних правовідносин. По-друге, за участю в суперечці іноземних осіб можуть виникати такі ризики і труднощі, які роблять процедуру звернення до державного суду непривабливою: незнання обов'язкового для застосування іноземним державним судом процесуального порядку, що на практиці означає необхідність звернення до послуг місцевого адвоката, який не завжди проявляє особисту зацікавленість у якнайшвидшому закінченні судового розгляду, та й кваліфікацію якого не завжди можливо визначити до моменту наділення його відповідними повноваженнями; обов'язковість здійснення судового розгляду мовою держави місцезнаходження суду, в зв'язку з чим виникає необхідність перекладу всіх документів, що стосуються суперечки, на мову, яка підлягає застосуванню; досить часто такий переклад має бути засвідчений перекладачем під присягою, який не завжди в достатній мірі володіє торговою або технічною термінологією; наявність декількох інстанцій, властивий державному суду процесуальний формалізм, який сприяє затягуванню розгляду і вимагає додаткових витрат; відсутність необхідної компетенції у суддів, оскільки підготовка суддів державних судів розрахована на застосування норм національної правової системи, хоча умови контракту не завжди співпадають із матеріальним правом цієї держави. Застосування державним судом іноземного права пов'язано з необхідністю проведення додаткових експертиз та отриманням висновку відповідних фахівців; неоднакове ставлення до сторін спору (судді державних судів досить часто схильні більш поблажливо ставитися до учасників розгляду, які є суб'єктами даної держави; проте не варто погоджуватися з цим пунктом, оскільки він означає порушення принципу рівноправності сторін, що неможливо апіорі; можливість виконання рішення державного суду на території іноземної держави обмежена через відсутність універсальних міжнародних договорів, які дозволяють здійснювати примусове виконання рішення державного суду однієї держави на території іншої.

Отже, прихильники альтернативного вирішення спору доводять, що в

процесі врегулювання спору між сторонами у справі перевага має надаватись саме програмі медіації поза судовим розглядом, оскільки їх роль значно зростає у світі. Як приклад активного розвитку і широкого використання альтернативних способів вирішення спорів можна назвати англосаксонську систему права. Результати опитування 1000 найбільших американських корпорацій показали, що 88% з них протягом останніх трьох років використовували медіацію, 79% – зверталися до арбітражних механізмів, 81% - назвали медіацію більш прийнятною формою, ніж судова процедура, 59% – відзначили, що медіація дозволила зберегти в подальшому партнерські відносини між учасниками спору [1].

Безумовно, в суспільстві зростає запит не просто на альтернативне вирішення спорів, а саме на сучасну медіацію, яка наділяє сторони владою, впливом на важливі для них процеси прийняття рішень. Медіація поступово стає все більш затребуваним кольором в палітрі способів досягнення суперечок, даючи сторонам надію на можливість досягнення справедливості на основі їх вільного волевиявлення, проте водночас зберігає баланс між індивідуальними і суспільними інтересами. Альтернативні способи вирішення спорів як інститути саморегулювання громадянського суспільства можуть застосовуватися поряд із судовою формою захисту. При цьому такі процедури зовсім не замінюють державне правосуддя, не порушують конституційного права громадян на судовий захист. Завдяки альтернативним способам врегулювання спорів сторони можуть самостійно вирішити конфлікт на взаємоприйнятних умовах, що сприятиме зміцненню їх репутації і збереженню партнерських відносин.

Саме бажання суб'єктів цивільних правовідносин уникнути розгляду справи в суді іноземної держави, а отже, і звести до мінімуму вплив вищевказаних негативних моментів, що виникають при розгляді справи в суді іноземної держави, і сприяло пошуку нових, економічних, ефективних і простих методів врегулювання конфліктів.

Але, не дивлячись на певні вигоди, які містить у собі альтернативний спосіб розгляду спорів, він має і суттєві недоліки. Поясненням цьому, можливо,

є ускладнення сучасних суспільних відносин через значну кількість нормативно-правової бази, а також занепад моральних засад людства, що веде до вимушеної необхідності звертатись до суду за вирішенням спору саме в межах закону. Слід зазначити, що серед практичної сторони деякі автори виділяють ряд ознак, які засвідчують перевагу врегулювання спору судом над альтернативним способом, зокрема, авторитет, повага, незацікавленість (об'єктивність) та влада, якою наділений суддя. Досвід інтеграції медіації в судову систему затребувано суспільством, це дає можливість сторонам спору бути впевненими в тому, що під час процедури врегулювання конфлікту за допомогою судді їхні права будуть захищені. Проаналізувавши дане питання, можна зробити висновок, що інститут права інтелектуальної власності у цивілізованих країнах нараховує вже кілька століть, а проблема боротьби з правопорушеннями у цій сфері продовжує залишатись однією з найскладніших для судового вирішення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Херсонцев А. И. Альтернативное разрешение споров: проблемы правового регулирования и европейский опыт. *Юридический журнал*. 2003. № 3. С. 116–117.
2. Цивільний кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Цивільний процесуальний кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>